

Kohtulahendite kogumik

Kohtuasi C-234/21

Défense Active des Amateurs d'Armes ASBL jt
versus
Conseil des ministres

(eelotsusetaotlus, mille on esitanud Cour constitutionnelle (Belgia))

Euroopa Kohtu (suurkoda) 5. märtsi 2024. aasta otsus

Eelotsusetaotlus – Õigusaktide ühtlustamine – Direktiiv 91/477/EMÜ – Relvade omandamise ja valduse kontroll – Keelatud või loa alusel lubatud tulirelvad – Poolautomaatsed tulirelvad – Direktiiv 91/477 direktiiviga (EL) 2017/853 muudetud redaktsioonis – Artikli 7 lõige 4a – Liikmesriikide võimalus lube kinnitada, uuendada või pikendada – Eeldus, et seda võimalust ei saa kasutada poolautomaatsete tulirelvade puhul, mis on ümber ehitatud paukpadrunite tulistamiseks või saluudiks kasutatavateks või akustilisteks relvadeks – Kehtivus – Euroopa Liidu põhiõiguste harta artikli 17 lõige 1 ning artiklid 20 ja 21 – Õiguspärase ootuse kaitse põhimõte

Õigusaktide ühtlustamine – Relvade omandamine ja valdus – Direktiiv 91/477 – Liikmesriikide võimalus lube kinnitada, uuendada või pikendada – Kohaldamisala – Üleminekukord – Poolautomaatsed tulirelvad, mis on ümber ehitatud paukpadrunite tulistamiseks, ja samasugused ümberehitamata relvad, mis on seaduslikult omandatud ja registreeritud enne direktiivi 2017/853 jõustumist – Hõlmamine – Kehtivus omandiõiguse, seaduse ees võrdsuse, diskrimineerimiskeelu ja õiguspärase ootuse kaitse põhimõtete seisukohast

(Euroopa Liidu põhiõiguste harta, artikli 17 lõige 1 ning artiklid 20 ja 21; nõukogu direktiiv 91/477, mida on muudetud direktiiviga 2017/853, artikli 7 lõige 4a)

(vt punktid 42–54 ja 57–68 ning resolutsioon)

Kokkuvõte

Suurkojana kokku tulnud Euroopa Kohus, kellele Cour constitutionnelle (Belgia konstitutsioonikohus) esitas eelotsusetaotluse, kinnitas direktiivi 91/477 relvade omandamise ja valduse kontrolli kohta¹ (direktiiviga 2017/853 muudetud redaktsioonis) artikli 7 lõike 4a kehtivust nii omandiõiguse² kui ka seaduse ees võrdsuse³, diskrimineerimiskeelu⁴ ja õiguspärase ootuse kaitse põhimõtete seisukohast. Euroopa Kohtu hinnangul lubab see säte vastupidi eelotsusetaotluse esitanud kohtu tõlgenduslikule eeldusele liikmesriikidel ette näha üleminekukorra, mis hõlmab kõiki poolautomaatseid tulirelvi, mis on seaduslikult omandatud ja registreeritud enne direktiivi 2017/853 jõustumist 13. juunil 2017, olenemata sellest, kas tegemist on poolautomaatsete tulirelvadega, mis on mõeldud laskma välja kuule⁵, või samasuguste relvadega, mis on ümber ehitatud paukpadrunite, ärritavate või muude toimeainete või pürotehnilise laskemoona tulistamiseks või saluudiks kasutatavateks või akustilisteks relvadeks (edaspidi „ümberehitatud poolautomaatsed tulirelvad“)⁶.

Défense Active des Amateurs d'Armes ASBL, NG ja WL esitasid Cour constitutionnelle'ile (konstitutsioonikohus) hagi nõudega tühistada Belgia seaduse säte, mis erinevalt kuulide väljalaskmiseks mõeldud poolautomaatsete relvade puhul ettenähtust ei näe enne 13. juunit 2017 omandatud ümberehitatud poolautomaatsete tulirelvade puhul üleminekumeetmena ette võimalust jätkata nende valdamist⁷. Cour constitutionnelle (konstitutsioonikohus) leidis, et 5. mai 2019. aasta seaduse artikli 153 punktiga 5 koostoimes selle seaduse artikliga 163 koheldakse isikuid, kes olid enne 13. juunit 2017 seaduslikult omandanud ja registreerinud kuulide väljalaskmiseks mõeldud poolautomaatrelva, erinevalt nendest isikutest, kes olid enne seda sama kuupäeva seaduslikult omandanud ja registreerinud poolautomaatse tulirelva, mis on ümber ehitatud üksnes paukpadrunite tulistamiseks, kuna ainult esimesse rühma kuuluvate isikute suhtes kehtib üleminekukord, mis võimaldab neil teatud tingimustel jätkuvalt oma valduses hoida oma nüüdsest keelatud poolautomaatset tulirelva. Eelotsusetaotluse esitanud kohtu sõnul tuleneb selline erinev kohtlemine direktiivi 91/477 artikli 7 lõikest 4a, kuna see säte ei võimaldanud liikmesriikidel laiendada sellist üleminekukorda kõnealusele teisele poolautomaatsete relvade klassile. Seetõttu otsustas ta esitada Euroopa Kohtule küsimuse selle artikli kehtivuse kohta.

¹ Nõukogu 18. juuni 1991. aasta direktiivi 91/477/EMÜ relvade omandamise ja valduse kontrolli kohta (EÜT 1991, L 256, lk 51; ELT eriväljaanne 13/11, lk 3) (Euroopa Parlamendi ja nõukogu 17. mai 2017. aasta direktiiviga (EL) 2017/853 (ELT 2017, L 137, lk 22) muudetud redaktsioonis) (edaspidi „direktiiv 91/477“) artikli 7 lõikes 4a oli sätestatud, et „[l]iikmesriigid võivad otsustada kinnitada, uuendada või pikendada A-klassi punktide 6, 7 või 8 alla liigituvate tulirelvade lube tulirelvale, mis oli liigitatud B-klassi ning seaduslikult omandatud ja registreeritud enne 13. juunit 2017, tehes seda vastavalt käesolevas direktiivis sätestatud tingimustele. Samuti võivad liikmesriigid lubada kõnealuseid tulirelvi omandada vastava loa saanud muudel isikutel kooskõlas käesoleva direktiiviga [...]“.

² Tagatud Euroopa Liidu põhiõiguste harta (edaspidi „harta“) artikli 17 lõikega 1.

³ Tagatud harta artikliga 20.

⁴ Tagatud harta artikliga 21.

⁵ Neid on silmas peetud direktiivi 91/477 I lisa II osa punkti A „A-klass – Keelatud tulirelvad“ alapunktides 6–8 (edaspidi „klassid A.6–A.8“).

⁶ Neid on silmas peetud direktiivi 91/477 I lisa II osa punkti A „A-klass – Keelatud tulirelvad“ alapunktis 9 (edaspidi „klass A.9“).

⁷ 5. mai 2019. aasta seadus karistusõiguse ja usu valdkonna mitmesuguste sätete kohta (la loi portant des dispositions diverses en matière pénale et en matière de cultes; *Moniteur belge*, 24.5.2019, lk 50023; edaspidi „5. mai 2019. aasta seadus“). Selle seaduse artiklitega 151–163 võeti direktiiv 2017/853 Belgia õiguskorda osaliselt üle.

Euroopa Kohtu hinnang

Kõigepealt kontrollis Euroopa Kohus, kas peab paika eeldus, millel tema menetluses olev küsimus põhineb ja mille kohaselt lubab direktiivi 91/477 artikli 7 lõige 4a liikmesriikidel näha ette üleminekukorra üksnes klassidesse A.6–A.8 kuuluvate, kuulide väljalaskmiseks mõeldud poolautomaatsete tulirelvade jaoks, kuid mitte klassi A.9 kuuluvate ümberehitatud poolautomaatsete tulirelvade jaoks.

Selles küsimuses tõdes ta esimesena, et selle sätte sõnastust arvestades kehtib liikmesriikidele antud võimalus kinnitada, uuendada või pikendada lubasid üksnes klassidesse A.6–A.8 kuuluvate poolautomaatsete tulirelvade jaoks, mis kuulusid enne direktiivi 2017/853 jõustumist „loa alusel lubatud tulirelvade“ B-klassi⁸ ning mis olid seaduslikult omandatud ja registreeritud enne 13. juunit 2017⁹, tingimused et muud direktiivis 91/477 sätestatud tingimused on täidetud.

Teisena analüüsis Euroopa Kohus direktiivi 91/477 artikli 7 lõike 4a konteksti silmas pidades esiteks seda, kas klassi A.9 kuuluvad enne 13. juunit 2017 seaduslikult omandatud ja registreeritud ümberehitatud poolautomaatsed tulirelvad olid liigitatud kategooriasse „B-klass – Loa alusel lubatud tulirelvad“. Ta rõhutas sellega seoses, et need relvad vastavad olenemata ümberehitamisest direktiivis 91/477 ette nähtud mõiste „tulirelvad“ määratlemiskriteeriumidele¹⁰. Lisaks, nagu on märgitud direktiivi 2017/853 põhjenduses 20¹¹, esineb suur oht, et niisugused paukpadrunite tulistamiseks ümber ehitatud poolautomaatsed tulirelvad muutuvad sama ohtlikuks kui varem, kui need ehitatakse uuesti ümber püssirohu toimel haavli, kuuli või lendkeha väljalaskmiseks.

Nii märkis Euroopa Kohus niisuguste ümberehitatud poolautomaatsete tulirelvade kohta ühelt poolt, et liidu seadusandja ei ole neid tulirelva määratlusest sõnaselgelt välja jätnud. Teiselt poolt ei saa direktiivis 2017/853 sisalduvat täpsustust, mille kohaselt on oluline tegeleda selliste relvade probleemiga, lisades need direktiivi 91/477¹² kohaldamisalasse, mõista nii, et need relvad kuuluvad selle direktiivi kohaldamisalasse alles alates direktiivi 2017/853 jõustumisest. Pigem soovitakse sellega kinnitada, et ümberehitatud poolautomaatsed tulirelvad kuuluvad direktiivi 91/477 (direktiiviga 2017/853 muudetud redaktsioonis) kohaldamisalasse. Seega tuleb klassi A.9 kuuluvaid poolautomaatseid tulirelvi, mis on seaduslikult omandatud ja registreeritud enne 13. juunit 2017, käsitada nii, et enne direktiivi 2017/853 jõustumist kuulusid need direktiivi 91/477 B-klassi.

Teiseks kontrollis Euroopa Kohus, kas ümberehitatud tulirelvad võivad ühtaegu kuuluda nii klassi A.9 kui ka mõnda klassidest A.6–A.8. Selle kohta selgub klassi A.9 sõnastusest, et sinna on liigitatud „kõik sellesse klassi kuuluvad tulirelvad“ pärast nende ümberehitamist. Seega peab tulirelv selleks, et see võiks kuuluda sellesse klassi, mitte ainult olema ümber ehitatud paukpadrunite, ärritavate või muude toimeainete või pürotehnilise laskemoona tulistamiseks või saluudiks kasutatavaks või akustiliseks relvaks, vaid vastama ka kategooria „A-klass – Keelatud tulirelvad“ punktides 2, 3, 6, 7 või 8¹³ sätestatud kriteeriumidele. See sõnastus näib seega

⁸ Loetletud direktiivi 91/477 (enne direktiivi 2017/853 jõustumist kehtinud redaktsioonis) I lisa II osa punktis A.

⁹ Loetletud direktiivi 91/477 (direktiiviga 2008/51 muudetud redaktsioonis) I lisa II osa punkti A kategoorias „B-klass – Loa alusel lubatud tulirelvad“ (edaspidi „B-klass“).

¹⁰ Vt direktiivi 91/477 (enne direktiivi 2017/853 jõustumist kehtinud redaktsioonis) artikli 1 lõige 1 ja direktiivi 91/477 (direktiiviga 2017/853 muudetud redaktsioonis) artikli 1 lõike 1 punkt 1.

¹¹ Vt eelkõige direktiivi 2017/853 põhjendus 20.

¹² Vt direktiivi 2017/853 põhjendus 20.

¹³ Loetletud direktiivi 91/477 I lisa II osa punktis A (edaspidi „klassid A.2, A.3, A.6, A.7 või A.8“).

kinnitavat, et asjaolu, et relv on niiviisi ümber ehitatud ja kuulub seega klassi A.9, ei tähenda, et see ei liigitu enam klassi A.2, A.3, A.6, A.7 või A.8. Ühest küljest vastavad klassi A.9 kuuluvad relvad mõiste „tulirelvad“ kriteeriumidele ja teisest küljest ei tehta neis klassides A.2, A.3, A.6, A.7 ja A.8 mingit vahet selle alusel, kas nendega hõlmatud tulirelvad on ümber ehitatud või mitte.

Kolmandana tõdes Euroopa Kohus direktiivide 91/477 ja 2017/853 eesmärkide kohta esiteks, et direktiivi 2017/853 vastuvõtmiseni viinud seadusandliku menetluse käigus lisati klass A.9 selleks, et selgitada, et ümberehitatud tulirelvad kuuluvad direktiivi 91/477 kohaldamisalasse. Seevastu ei näita ükski neist asjaoludest, et liidu seadusandja oleks soovinud selle lisamisega jätta ümberehitatud tulirelvad klasside A.2, A.3, A.6, A.7, A.8 või direktiivi 91/477 artikli 7 lõike 4a kohaldamisalast välja.

Teiseks tõdes Euroopa Kohus, et kuna direktiiv 2017/853 austab põhiõigusi ja järgib iseäranis hartas tunnustatud põhimõtteid¹⁴, siis on direktiivi 91/477 artikli 7 lõike 4a eesmärk tagada omandatud õiguste, eelkõige omandiõiguse¹⁵ austamine. See võimaldab liikmesriikidel sisuliselt säilitada load, mis on juba antud klassidesse A.6–A.8 kuuluvatele poolautomaatsetele tulirelvadele, mis olid enne selle direktiivi jõustumist liigitatud B-klassi ning seaduslikult omandatud ja registreeritud enne 13. juunit 2017. Järelikult ei saa direktiivi 91/477 mõista nii, et see nõuab selliste relvade sundvõõrandamist nende valdajatelt. Seega, arvestades eesmärki tagada olemasolevate omandiõiguste austamine, ei saa artikli 7 lõikele 4a, mis näeb ette erandi klassidesse A.6–A.8 kuuluvate tulirelvade valdamise keelu põhimõttest, anda tõlgendust, mille tagajärjel jäävad niisugused relvad selle sätte kohaldamisalast välja, kui need vastavad ka klassis A.9 sätestatud täiendavatele kriteeriumidele.

Kolmandaks tuletas Euroopa Kohus meelde, et direktiivi 91/477 eesmärk on suurendada liikmesriikide vastastikust usaldust inimeste turvalisuse kaitsel ja tagada liidu kodanike avalik julgeolek. Ühegagi nendest eesmärkidest ei ole aga vastuolus see, kui selliste tulirelvade valdajatele, mis kuuluvad ühtaegu nii mõnda klassidest A.6–A.8 kui ka klassi A.9, kohaldatakse direktiivi 91/477 artikli 7 lõikes 4a ette nähtud üleminekukorda.

Euroopa Kohus tõdes ühelt poolt, et selline tõlgendus on nimelt sobiv, et saavutada eesmärk hõlbustada siseturu toimimist. Teiselt poolt nentis ta seoses eesmärgiga tagada liidu kodanike avalik julgeolek kõigepealt, et klassi A.9 kriteeriumidele vastavad tulirelvad kujutavad endast vähem vahetut ohtu kui ainult klassidesse A.6–A.8 kuuluvad tulirelvad. Järgmiseks märkis ta, et direktiivi 91/477 artikli 7 lõike 4a sõnastusest ilmneb, et selles sättes ette nähtud võimalust kohaldatakse üksnes selliste tulirelvade suhtes, mis on seaduslikult omandatud ja registreeritud enne 13. juunit 2017. See tähendab aga muu hulgas, et nõuded, eelkõige ohutusnõuded, mis olid ette nähtud direktiivi 91/477 redaktsioonis, mis kehtis enne direktiivi 2017/853 jõustumist, on täidetud. Viimaseks tuleb märkida, et see sõnastus tähendab, et hetkel, mil liikmesriik kavatses selle sätte alusel kinnitada, uuendada või pikendada klassidesse A.6–A.8 kuuluva poolautomaatse tulirelva luba, peavad olema täidetud muud, eelkõige ohutusega seotud tingimused, mis on sätestatud direktiivis 91/477.

Euroopa Kohus järeldas sellest, et eesmärki tagada liidu kodanike avalik julgeolek ei saa kahjustada asjaolu, et niisuguste tulirelvade valdajatel, kelle relv kuulub ühtaegu nii mõnda klassidest A.6–A.8 kui ka klassi A.9, võimaldatakse direktiivi 91/477 artikli 7 lõike 4a alusel säilitada nendes klassidesse A.6–A.8 kuuluvate relvade jaoks juba antud load.

¹⁴ Vt direktiivi 2017/853 põhjendus 31.

¹⁵ Ette nähtud harta artikli 17 lõikes 1.

Neljandana leidis Euroopa Kohus, et artikli 7 lõike 4a selline tõlgendus, mis on kooskõlas selle sätte sõnastuse ja kontekstiga ning selle õigusakti ülesehituse ja eesmärkidega, mille osa see säte on, ei võta ka selle sätte ega direktiiviga 2017/853 klassi A.9 lisamise kogu soovitavat toimet.

Vastupidi, see tõlgendus hoopis tagab artikli 7 lõike 4a soovitava toime, kuna selle eesmärk on tagada omandatud õiguste, eelkõige omandiõiguse kaitse. Ühtlasi ei mõjuta see tõlgendus kuidagi selgitamisesmärki, mida liidu seadusandja soovis saavutada klassi A.9 lisamisega. Pealegi ei hõlma see klass mitte ainult tulirelvi, mis kuulvad ühtaegu nii klassidesse A.6–A.8 kui ka klassi A.9, vaid ka klassidesse A.2 ja A.3 kuuluvaid tulirelvi, mis on niiviisi ümber ehitatud ja mis omakorda ei olnud hõlmatud liikmesriikidele direktiivi 91/477 artikli 7 lõikega 4a antud võimalusega.

Arvestades direktiivi 91/477 artikli 7 lõike 4a sellist tõlgendust, järeldas Euroopa Kohus, et Cour constitutionnelle'i (konstitutsioonikohus) küsimuse aluseks olev eeldus ei pea paika ning et neil asjaoludel ei ilmnenu selle küsimuse analüüsimisel ühtegi asjaolu, mis võiks mõjutada selle artikli kehtivust omandiõiguse ning seaduse ees võrdsuse, diskrimineerimiskeelu ja õiguspärase ootuse kaitse põhimõtete seisukohast.